

Az /s/ hang hat variánsa a nápolyi dialektusban

1. Bevezetés

Előadásom fonológiai témájú, a nápolyi dialektus /s/ fonémájának viselkedését elemzem.

1.1. A nápolyi mássalhangzórendszer:

- 18 fonéma
- Erősségi opozíció zárhangok és réshangok között, pl.: /v/~ /bb/, /ʃ/~ /ttʃ/, stb.

1.2. Fonotaktikai megszorítások: kevés msh. csoport lehetséges.

- Szó elején és közepén: /s/ + msh.
- Szó végén nem állhat msh.

2. A nápolyi /s/ hat allofónja: [s], [z], [ts], [dz], [ʃ], [ʒ]

2.1. Magánhangzók között:

- Mindig zöngétlen [s].
- Köznyelvi hatásra részlegesen vagy teljesen zöngésedhet: [s] → [š] → [ž] → [z].

2.2. Mássalhangzó után:

- Csak /n/, /r/, /l/ után állhat.
- Ilyen esetben affrikálódik /s/ → [ts], [dz].

2.3. Mássalhangzó előtt:

2.3.1. Labiális és veláris msh. előtt: (/f/, /k/, /p/; /b/, /g/ /m/, /v/)

- Palatalizálódik: zöngésségi hasonulás szerint [ʃ] vagy [ʒ] lesz.

2.3.2. Dentális és alveoláris msh. előtt: (/t/; /d/, /l/, /n/, /r/)

- Nem palatalizálódik: zöngésségi hasonulás szerint [s] vagy [z] lesz.

3. A szabály:

$$/s/ \rightarrow \left\{ \begin{array}{l} [s] / V _ V \\ \quad \check{V} _ V \\ \quad \check{V} _ \check{V} \\ \quad V _ \check{C} [+dent.] [-zöng] \\ [ts], [dz] / C [+szon.] [+alveol.] _ V \\ [ʃ] / V _ C [+lab./vel.] [-zöng.] \\ [ʒ] / V _ C [+lab./vel.] [+zöng.] \\ [z] / V _ C [+dent./alveol.] [+zöng.] \end{array} \right.$$

Bibliográfia

- Jacques DURAND, SIPTÁR Péter, *Bevezetés a fonológiába*, Bp., Osiris, 1997.
- Adam LEDGEWAY, *Grammatica diacronica del napoletano*, Tübingen, Max Niemeyer Verlag, 2009.
- Pietro MATURI, *Dialetti e substandardizzazione nel Sannio Beneventano*, Frankfurt a. M., Berlin, Bern, Bruxelles, New York, Oxford, Wien, Peter Lang, 2002.